

роды в СССР. -М.: Юрид. лит., 1981. -88 с.

2. Ляпунов Ю.И. Уголовно-правовая охрана природы органами внутренних дел. -М.: Академия МВД СССР, 1974. -151 с.

3. Петров В.В. Экология и право. -М.: Юрид. лит., 1981. -224 с.

4. Уголовное право России. Особенная часть: Учебник /Под ред. В.Н. Кудрявцева, А.В. Наумова. -М.: Юристъ, 2004. -492 с.

5. Сверчков В.В. Ответственность за экологические преступления по российскому уголовному законодательству. -Н. Новгород: «Знание», 1998. -240 с.

6. Дубовик О.Л. Экологические преступления // Ком-

ментарий к главе 26 Уголовного кодекса Российской Федерации. -М.: Изд-во «Вердикт», 1998. -165 с.

7. Закон РСФСР «Об охране окружающей природной среды» от 19.12.1991 г. // Ведомости Съезда народных депутатов РСФСР и Верховного Совета РСФСР. -1992. -№ 10. -Ст.457.

8. Жевлаков Е.Н. Экологические преступления и экологическая преступность. -М.: Белые альвы, 1996. -96 с.

9. Петров В.В. Экологическое преступление // Экологический энциклопедический словарь. -М.: Издат. дом «Ноосфера», 1999. -930 с.

Надійшла до редколегії 16.11.2005

МАТВИЙЧУК В.К. НОВЕЙШЕЕ ОБОСНОВАНИЕ ПОНЯТИЯ «ПРЕСТУПЛЕНИЯ, ЧТО КАСАЮТСЯ ОКРУЖАЮЩЕЙ ПРИРОДНОЙ СРЕДЫ» В КОНТЕКСТЕ ОБЩЕСТВЕННОЙ ОПАСНОСТИ

Впервые, на основании исследования, исходя из совокупной общественной опасности экологически вредных деяний, предлагается обоснование и сформулировано понятие “преступления, которые касаются окружающей природной среды”. Положения статьи вносят существенный вклад в теорию уголовного права, в правоприменительную практику и в дело нормотворчества в указанной сфере.

***

MATVIYCHUK V.K. A NEW GROUND FOR THE NOTION “CRIMES AGAINST THE NATURAL ENVIRONMENT” IN VIEW OF SOCIAL DANGER

A new ground for the notion “crimes against the natural environment” has been suggested. It is based on actual analyses of social danger which may occur due to prejudicial acts leading to violation of the natural environment. Items of the present article develop the theory of Criminal Law which contributes to legislative practice in the field mentioned above.

Ю.С. НЕБЕСЬКИЙ

Луганський державний університет МВС України

УДК351.74

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРУЛЬНО-ПОСТОВОЇ СЛУЖБИ МІЛІЦІЇ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ¹

Пропонується структурна побудова та підпорядкованість підрозділів патрульної служби МВС України, а також запровадження досвіду поліції Польщі щодо системи візуального, за допомогою телекамер, моніторингу небезпечної ситуації.

Пріоритетним напрямком діяльності міліції громадської безпеки продовжує залишатися оздоровлення обстановки на вулицях і в інших громадських місцях. Ефективність цієї діяльності залежить, перш за все, від патрульно-постової служби, на яку покладені завдання забезпечення громадського порядку і громадської безпеки, та яка є ядром міліції громадської безпеки і самим численним її підрозділом відповідно до Закону України “Про міліцію” [1] та Статуту патрульно-постової служби міліції [2].

Подальше удосконалення організації діяльності міліції з питань охорони громадського порядку неможливе без впровадження нових форм і методів організації охорони громадського порядку на основі досвіду роботи аналогічних підрозділів поліції розвинених зарубіжних країн, використання сучасних технологій та найновітніших розробок у галузі комп’ютерних мереж, зв’язку, спеціальної техніки, а також удосконалення питань управління силами і засобами, що залучаються для охорони громадського порядку.

Аналіз практики свідчить що в діяльності підрозділів патрульно-постової служби міліції громадської безпеки виникають питання, пов’язані з необхідністю удоскона-

¹ Первинна рекомендація з напрямку досліджень: докт. юрид. наук Арістова І.В. (ХНУВС).

лення правового регулювання, організації і тактики охорони громадського порядку, покращення професійної підготовки і виховання міліціонерів, укріплення їх взаємодії з іншими підрозділами органів внутрішніх справ і громадськими формуваннями. Означені питання ще не стали предметом наукових досліджень, зважаючи на те, що роль, місце та характер діяльності міліції громадської безпеки далеко сягнули за межі тих уявлень, які склалися продовж десятиліть в умовах жорсткого адміністрування та централізації державних органів влади. Але разом із тим, ці дослідження значно полегшуються тим, що у науковій літературі з адміністративного права та адміністративної діяльності вже розглянуті загальнотеоретичні та практичні аспекти охорони громадського порядку й удосконалення діяльності органів внутрішніх справ у сфері охорони громадського порядку.

Науковим розробкам щодо діяльності органів внутрішніх справ та підрозділів міліції громадської безпеки присвячені роботи О.М. Бандурки, Ю.П. Бітяка, О.К. Безсмертного, І.П. Голосніченка, В.В. Гостева, М.В. Лошицького, А.В. Сергєєва та інших.

Як зазначає М.В. Лошицький, проблеми охорони громадського порядку і боротьби зі злочинністю набувають особливої актуальності та потребують спеціального дослідження у контексті здійснення адміністративної реформи, виходячи, зокрема з того, що органи внутрішніх справ є органами виконавчої влади, що реформуються. Слід звернути увагу і на те, що сьогодні більшість країн світу приділяє значну увагу удосконаленню організації та діяльності саме правоохоронних органів, як одного з найважливіших інститутів демократичного суспільства. Тим більше, що органи внутрішніх справ постійно контролюються громадськістю.

Метою даної статті є висвітлення деяких актуальних питань щодо діяльності патрульно-постової служби міліції громадської безпеки. Її наукова новизна полягає у пропозиціях щодо структури створеної на базі патрульно-постової служби та дорожньо-патрульної служби ДАІ Патрульної служби МВС України.

Міністерство внутрішніх справ України, його Колегія вимагають більш рішучих заходів щодо організації роботи органів і підрозділів міліції громадської безпеки за зональним методом комплексного використання сил та засобів з попередження та розкриття злочинів, забезпечення спокою та безпеки громадян. У середньому, щодобово, на охорону громадського порядку залучається більше 25 тис. співробітників ППСМ, ДАІ, ДДСО, і близько 4,6 тис. членів громадських формувань. МВС України з позитивного боку відзначає організацію роботи по впровадженню комплексного використання сил і засобів в УМВС України в Харківській області та м. Києві². Але у більшості регіонів основними підрозділами у боротьбі зі злочинністю та профілактикою правопорушень у громадських місцях залишається патрульно-постова служба міліції, місцева міліція.

Так, із числа розкритих злочинів у громадських місцях безпосередньо патрульно-постовою службою міліції розкривається до 40 %, і лише незначна частина іншими патрульно-постовими нарядами, які задіяні на охорону громадського порядку в системі єдиної дислокації і в основному виконують свої завдання по напрямку роботи служ-

би [3]. МВС України зазначає, що причинами цього є недостатня організаційна роль апаратів ГУМВС, УМВС щодо забезпечення узгодженого використання в охороні громадського порядку наявних сил та засобів, і в першу чергу, підрозділів патрульно-постової служби міліції, Департаменту Державної служби охорони, ДПС ДАІ та ін.³

В переважній більшості зазначених служб і управління недостатній рівень аналітичної роботи щодо діяльності патрульно-постових нарядів в охороні громадського порядку не дозволяє об'єктивно оцінювати оперативну обстановку у громадських місцях, ефективно управляти роботою патрульно-постових нарядів та розставляти їх у найбільш криміногенні місця. Через це значна частина злочинів, що скоюються на вулицях та в інших громадських місцях, залишається поза увагою міліції.

Із аналізу видно, що має бути кращою підготовка патрульно-постових нарядів до несення служби, підвищена якість інструктажів, які здебільшого проводяться командним складом підрозділів ППСМ та оперативним черговим без участі інших галузевих служб. У наслідок такого підходу констатується слабка обізнаність патрульно-постових нарядів з оперативної обстановки у районі несення служби та низька ефективність роботи нарядів щодо попередження і припинення кримінальних проявів. Крім того, як ми зазначали, сьогодні робота нарядів патрульно-постової служби та працівників інших служб по охороні громадського порядку в системі єдиної дислокації стримується традиційними підходами до розуміння функціональних обов'язків служби.

Тому, з метою вдосконалення організації службової діяльності, підвищення ефективності у боротьбі зі злочинністю та забезпечення охорони громадського порядку і безпеки в державі та на виконання вимог Указу Президента України від 19.07.2005 року № 1109 «Про ліквідацію Державної автомобільної інспекції», Департаментом громадської безпеки МВС України прийнято рішення про створення Патрульної служби Міністерства внутрішніх справ України, підготовку проектів Положення про структурний підрозділ Патрульної служби органу внутрішніх справ та структурної побудови і підпорядкованості підрозділів Патрульної служби МВС України, в розробці яких ми також приймали участь.

На наш погляд, слід підтримати і рекомендувати до затвердження наступну структуру цієї служби:

- Управління організації діяльності патрульної служби Департаменту громадської безпеки МВС України;
- Відділ, сектор організації діяльності патрульної служби управління, відділу громадської безпеки ГУМВС України в АР Крим, м. Києві та Київській області, УМВС України в областях та м. Севастополі.

При ГУМВС, УМВС діють: полк, батальйон, рота патрульної служби (підпорядковані управлінню, відділу громадської безпеки);

- сектор організації діяльності патрульної служби відділу громадської безпеки міського управління.

При міському управлінні діють: полк, батальйон, рота патрульної служби (підпорядковані відділу громадської безпеки);

² Інформаційні матеріали Департаменту Громадської Безпеки МВС України за 2005 рік.

³ Довідка «Про хід виконання Програми вдосконалення підрозділів патрульно-постової служби міліції, покращення їх побуту, матеріально-технічного забезпечення та підвищення іміджу у період 2005-2006 років».

- сектор організації діяльності патрульної служби, старший інспектор (інспектор) з організації діяльності патрульної служби відділу, сектору охорони громадського порядку районного управління, міського, районного відділу.

При районному управлінні, міському, районному відділі діють: батальйон, рота, взвод, група патрульної служби (підпорядковані відділ, сектору охорони громадського порядку) [4].

Вдосконалення діяльності органів внутрішніх справ України, визначення шляхів та умов їх подальшого розвитку, досягнення оптимальних результатів передбачає вивчення, аналіз та узагальнення досвіду, що вже накопичений правоохоронними системами різних кран світу. Зрозуміло, що вивчення та посилення на зарубіжний досвід не означає необхідності його прямого перенесення у практику роботи органів внутрішніх справ. Але аналіз цієї діяльності і застосування окремих здобутків інших завжди збагачує власну діяльність, дає можливість скорегувати її, розкриваючи ще не використані резерви.

На нашу думку, слід звернути увагу на досвід поліції деяких зарубіжних країн, зокрема Польщі. У місті Варшаві, наприклад, запроваджена система візуального моніторингу (спостереження). Суть цієї системи полягає у встановленні на вулицях міста 96 телекамер із загального розрахунку на 300 телекамер, раціональне розміщення яких дозволило контролювати 70,0 % місць вчинення правопорушень. Всі камери мають 18-ти кратну спроможність щодо наближення (збільшення) до об'єкту спостереження, що дає можливість, наприклад, із 300-350 метрів розпізнати номер автомобіля, а на деяких вулицях контролювати ситуацію на відстані до 2,5 км. Радіус оберту камери 400 градусів у горизонтальній площині та 180 - вертикальній. Вирішується питання щодо встановлення телекамер, які мають 23-х кратну спроможність збільшення. Аналіз показує, що у деяких випадках одна телекамера контролює територію, адекватну несенню служби на ній 2-3 парних піших нарядів поліції. Один оператор обслуговує 8 телекамер. Впровадження цієї техніки дозволило у 2002 році більш ніж у два рази, у порівнянні з 2001 роком, зменшити кількість злочинів на вулицях та в інших громадських місцях м. Варшави. Система візуального спостереження впроваджена також у містах Кракові, Лодзі, Любліні, Гданську, Вроцлаві, Познані.

Слід зазначити, що система може використовуватися для охорони та контролю за різноманітними життєво-важливими об'єктами держави, аеропортах, вокзалах, тощо. Вартість усього комплексу з установкою - 5 млн.

доларів США. Можливі варіанти встановлення системи у «звуженому» варіанті, наприклад, на незначних територіях або окремих об'єктах. Мінімальні витрати складають 250 тис. доларів США на встановлення системи із чотирьох камер⁴.

З метою підвищення ефективності роботи наявних сил міліції у боротьбі з правопорушеннями у громадських місцях, систему за аналогічним принципом спостереження, в якості експерименту, пропонується впровадити і в Україні. Це дозволить вивільнити значну частину патрульно-постових нарядів міліції з вулиць та громадських місць, що контролюються телекамерами і додатково виставляти наряди у тих місцях, де відсутня система візуального моніторингу, що у свою чергу дозволить взяти під контроль більшість вулиць міста або іншого населеного пункту.

Поряд з цим, для більш ефективного використання патрульно-постових нарядів, удосконалення питань управління силами і засобами, що залучаються для охорони громадського порядку, у чергових частинах міськрайорганів внутрішніх справ пропонується встановити полієкран (електронну карту), на якому повинна бути заведена повна інформація про стан оперативної обстановки в районі (населеному пункті) та дислокація усіх наявних сил і засобів міліції, що несуть службу, з метою негайного їх залучення для затримання правопорушників по «гарячих слідах» при отриманні відповідної інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про міліцію» від 20.12.1990 р., № 565-ХІІ // ВВР України. -1991. -№ 4. -Ст.20.
2. Наказ МВС України «Про затвердження Статуту патрульно-постової служби міліції України» від 28.07.1994 р., № 404.
3. Доповідна записка ДГБ МВС України «Про хід виконання наказу МВС України від 28.02.2005 р, № 133 «Про запровадження експерименту щодо спільного несення служби з охорони громадського порядку працівниками і ППСМ та ДАІ».
4. Проект Структури патрульної служби Міністерства внутрішніх справ України (до проекту наказу МВС України «Про затвердження Структури Державної безпеки дорожнього руху та Патрульної служби МВС України і Положення про стройовий підрозділ патрульної служби органу внутрішніх справ» від 08.2005 р.

Надійшла до редколегії 19.12.2005

НЕБЕСКИЙ Ю.С. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПАТРУЛЬНО-ПОСТОВОЙ СЛУЖБЫ МИЛИЦИИ ОБЩЕСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Предлагается структурное построение и подчиненность подразделений патрульной службы МВД Украины, а также внедрение опыта полиции Польши в отношении системы визуального, с помощью телекамер, мониторинга опасной ситуации.

***

NEBESKIY JU.S. PRESSING QUESTIONS OF IMPROVEMENT ACTIVITY OF PATROL-SENTRY DUTY OF PUBLIC SAFETY MILITIA

Structural construction and subordination of divisions patrol service of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, and also introduction experience of Poland police is offered concerning system visual, with the help of television cameras, monitoring of a dangerous situation.

⁴ Поточні аналітичні матеріали Департаменту громадської безпеки МВС України за 2005 рік.